

بودن این پادشاه قجری است. ناصرالدین شاه علاقه ویژه‌ای به هنر داشت. نقاشی می‌کرد، خطاطی می‌کرد، ساز می‌نواخت، به نمایش و تعزیه علاقه داشت و عکاسی می‌کرد. این بسته جذاب فرهنگی هر کسی را متقاعد می‌کند که زندگی این شاه هنرپرور را به رشته تحریر و تصویر در بیاورد. ناصرالدین شاه به نقاشی علاقه زیادی داشت و در کودکی نقاشی را نزد عموی کمال‌الملک فراگرفت و بعدها تلاش زیادی کرد که نقاشی را به کمال فرا بگیرد اما تصاویر باقی‌مانده از نقاشی‌های شاه نشان می‌دهد تلاش او چندان قرین موفقیت نبوده است اما حمایت‌های ویژه شاه از نقاشان سبب خلق شاهکارهایی مانند نقاشی‌های کمال‌الملک شد.

شاه قاجار وقتی برای اولین بار با پدیده عکاسی مواجه شد و نخستین عکس‌های ثبت‌شده از خودش را که معلم فرانسه دارالفنون گرفته بود، دید شیفته آن شد و تلاش کرد کار با دوربین را یاد بگیرد و عکس‌های زیادی هم که منتسب به اوست باقی‌مانده است. ناصرالدین شاه عکس‌هایی گرفته است که گاهی بیانگر نوعی از نبوغ عکاسانه در او بود از جمله عکس‌های خودنگارانه‌ای که در تالار آینه انداخته و به نوعی جد بزرگ سلفی‌های امروزی است.

در زمینه ادبیات هم شاه شهید تلاش‌هایی در سرودن شعر و داستان‌سرایی داشت که چندان موفق از آب درنیامد و ترجیح داد تنها به گوش دادن نوشته‌های دیگران اکتفا کند.

آنتوان سوروگین

آنتوان سوروگین عکاس روس-گرجی تبار بود که در عهد ناصری در ایران می‌زیست و تا سال‌های سلطنت رضاشاه همچنان مشغول به عکاسی بود. سوروگین که از زمان ولایت عهدی مظفرالدین شاه به دستگاه سلطنت راه پیدا کرده بود عکس‌های زیادی از زندگی اجتماعی مردم در آن دوره و به‌ویژه عکس‌های مشهوری از دربار ناصری گرفت و پرتوهایی از شاه و اشخاص سرشناس دربار از هنر عکاسی سوروگین باقی‌مانده است. این تصاویر امکان شبیه‌سازی افراد و مکان‌های آن دوره را برای فیلمسازان فراهم می‌کند.

خط قرمز

واقعیت این است که پرداختن به دوره قاجار و به‌ویژه ناصرالدین شاه با کمی اغماض خط قرمزهای حساس کمتری در قیاس با دوره پهلوی دارد. رعایت کمی از مسائل در خصوص روابط شاه و زنان حرمسرا، می‌تواند باقی‌مانده مسائل را از زیر نگاه سانسور و ممیزی به‌در ببرد. آن‌چه که به اختصار برشمرده شد، بخشی از دلایلی است که ناصرالدین شاه را برای نویسندگان و فیلمسازان سینما و تلویزیون ایران محبوب کرده است و حالا هم با همین دلایل و برخی دلایل دیگر، سریال «جیران» به تصویر درآمده است که علی‌رغم مشکلات متعددی که در نحوه روایت وقایع تاریخی دوره ناصری دارد، اما با اقبال نسبی مخاطبان خود مواجه شده است. بزرگ‌ترین مشکل سریال «جیران» این است که بین پابندی به واقعیت‌های تاریخی و یا روایت شخصی فیلم‌ساز مردمانده است و این سبب بروز اشتباهات متعدد تاریخی شده است که می‌توان در یک مقاله مفصل به آن پرداخت. آن‌چنان‌که می‌توان اشاره کرد علی‌رغم این‌که بنا به روایت سریال، عقد شاه و جیران پس از قتل امیرکبیر رخ داده است اما در اسناد و روایات متقن تاریخی، امیرکبیر در زمان ازدواج جیران و ناصرالدین شاه زنده بود و مقام صدراعظمی را بر عهده داشت. شاید به خلاصه بتوان گفت ناصرالدین شاه محبوبیتش را از همان ابهامی برگرفته است که همیشه در روایت تاریخ از او با آن مواجهیم. شاهی که از یک مستبد عیاش تا غمازی عشوه‌گر تصویر شده و چهره واقعی‌اش در غباری از ابهام پوشیده است.

